

# RENAIXEMENT

REVISTA DE LA JOVENTUT NACIONALISTA DE CATALUNYA

Any VII. BARCELONA 2 de gener de 1916 N.º 265

## La voluntat del verb

AQUEST cap-d'any s'és escaigut a Catalunya ple d'un pregón sentit de vitalitat. La «Diada de la Llengua Catalana» haurà devingut, no pel seu èxit, més solament per l'afirmació i la voluntat que ella enclou, dotada d'una clara significació popular.

Catalunya afirma novament el seu dret a l'ús d'un dels més purs atributs de la seva personalitat: la llengua. Sembla, no-gens-menys, un retrocés, un retorn a la proclamació de principis que s'havien donat per definitivament estatuits. Es això indici que hi ha quelcom d'inconsistent i de tan sols aparent en la sentada afirmació de la reintegració de Catalunya a la seva vida plena d'Estat. Es això indici que les noves valors de la cultura catalana no són establertes damunt una prou sòlida base de plenitud nacional. D'altra faigó fóra incomprendible que alhora que elevades estilitzacions són empreses, amb aires d'empresa nacional, calgués encara deturar-se a afirmar ço que és elemental i és principi essencial de tota cultura: el determini de la seva forma d'expressió, del verb que hagi d'encarnar-la, transmetre-la, i dotar-la d'un sentit ocult i lleu, que és el sentit de l'idioma, el qual, per brollar pur i directe de l'ànima col·lectiva, té ja en ell, en la seva pregonia essència, una imprecisa però sensible empremta de ço que dóna unitat i caràcter a una producció nacional: el fons sentimental de la raça fent-se transparent i revelant-se a través de tota diversitat.

Aquest gest sever de Catalunya clamant per la rehabilitació del seu verb, dóna tota la sensació d'un gran retret; retret al poble que ha menyspreada la dignitat de la més alta representació del seu esperit; retret, sobretot, a aquells qui posseint els ressorts del nou govern de Catalunya, no han oït o han desatès els imperatius del ver patriotisme que aconsella tothora posar el culte del propi idioma, de l'idioma de la nació, com quelcom superior i indiscutible, aixecat per damunt de totes les solucions i els principis, l'efectivitat dels quals, en bon sistema polític, es subjecta a les fluctuacions benèvols o adverses de l'actuació.

Si Catalunya s'aixeca a mostrar vigorosa la seva voluntat per l'ús del propi verb, això deu ésser, per l'Estat espanyol, testimoni d'una decissió infrangible que s'aventurarà a tot abans d'acotar-se; més alhora aquesta voluntat, alçant-se sense poder basar-se en una realitat esplendent, és una implacable reconvenció per a les forces que a Catalunya pretenen desplegar eficàcia d'Estat.

## Esguards

### L'OBRA REVOLUCIONARIA DE LES PETITES CONQUESTES

**N**O pot passar desapercibuda de la nostra atenció nacionalista, ni tampoc reflexar-s'hi com una cosa lleu i intracendent, el fet de l'establiment d'una càtedra de Gramàtica Catalana a l'Escola Normal de Mestres de Barcelona, que, a iniciativa i a expenses de l'«Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana» començarà a funcionar a primers d'aquest mes. La influència que una empresa com aquesta pot desplegar damunt els futurs mestres de Catalunya, mereix ésser senyalada; com també mereix ésser consignat el petit triomf que suposà l'assoliment d'haver pogut instaurar, en un establiment oficial, l'ensenyança d'una matèria que és essència fonamental de l'instint nacionalista de Catalunya.

Evidència's en aquest fet, fruit d'una gestació tranquil·la i asserenada, tota la valor, tota l'eficàcia d'un laborar pacient però obstinat; silencis però armats de totes les ardideses emanades de la fe en la decisiva victòria.

L'acció renovadora, plenament revolucionària, del nostre nacionalisme, ve acomplint-se en aquestes petites conquestes que són la mostra més resplendent de la seva vitalitat.

Les coses, per ésser amades, han d'ésser conegudes extensament, integralment, en tota la llur complexitat i en tots els llurs més íntims i defensats replècs. Sols d'aquest coneixement de les llurs virtuts i àdhuc dels llurs defectes, en pervé una amor fidel que mai res no 'l podrà decandir ni aminorar. Més hi ha una gràcia en totes les manifestacions de la nacionalitat que assegura l'existència d'una dolça correntia d'amor en totes les relacions de coneixement que amb elles s'entaulin. Una cosa que formi part del nostre patrimoni nacional, té garantida la nostra simpatia, per quant, essent ella fruit d'una vida pretèrita que tremola renovada i ardenta en el nostre existir, serà sempre lligada amb nosaltres per una afinitat certa que té la seva arrel en la comunitat de la naixença. Fills dels nostres passats, com nosaltres, són els nostres costums i tota l'herència nacional que caracteritza la nostra vida. Filla, com nosaltres, dels nostres passats i de totes les influències que els matifaren, és la nostra Llengua Catalana, fórmula d'expressió dins la qual el nostre pensament s'hi sent tramès en tota la seva primitiva i cristal·lina puresa.

Per això l'ensenyança del nostre idioma té un significat caràcter nacionalista. Perquè, en haver provada la seva docilitat per adaptar-se a totes les gradacions del nostre pensament, es fa més sensible la violència d'haver d'animar les idees en una llengua estrangera, i en l'esperit admirat s'hi fa viva la comprensió de la nacionalitat.

MAIG.

## El domini de l'idioma

CERTAMENT que es produeixen notes ben desagradables, que fereixen en el més íntim la vitalitat de Catalunya. Ara mateix, amb viu accent d'indignació hem de parlar d'una fellonia que comet la Cambra de Comerç, la qual posa un nou argument ben obirador en contra de certes actituds enganyadores. Però mentre RENAISSANCE mostra a la vindicta pública, per remeiar-lo, aquest repugnant tort i afirma conviccions fonamentades, es produeixen altres fets acaronadors, que posseeixen una alta i patent eficàcia. Són fets simples, que semblen minúsculs, però que realitzant-se en distints llocs i prenent formes indicadores d'una grossa perdurabilitat, obtenen aquella virtualitat fecunda que porta a la victòria.

Al costat de la miserable acció de la Cambra de Comerç, hi ha aquell fort patriotisme dels joves arquitectes barcelonins que logra una professió de catalanitat a l'Associació d'Arquitectes, corporació prestigiosa de la vida catalana, hi ha aquest fascicle que surt en català de la Universitat, hi ha en fi, tota la creixent cooperació a favor de l'ensenyança catalana que realitza l'entitat cada jorn també més robusta, i l'empleu de l'idioma a la Diputació i Mancomunitat.

Es el camí de l'ascens i tot és curull d'esplendors, d'efectives conquestes i també de molts mancaments, de mantes desviacions. Es clar que l'actitud raquítica de la Cambra de Comerç mirada de la millor manera possible, ens ofereix tot un seguit de consideracions ben desplaentes per la burgesia catalana; però aquí volem remarcar com tot sovint en certs indrets es produeixen notes de viva eficàcia amb l'adopció de l'idioma català. S'ha guanyat en aquest sentit, el que constitueix una base primordial, no se'n pot dubtar, i el triomf es deu certament als esforços dels propis catalans, ja que no es deu a l'Estat espanyol. Es deu afirmar que la major extensió de l'ús del català l'ha motivada el poble catalanista en la seva actuació més o menys intensa encaminada a l'obra de reintegració nacional.

Es així com es pot pensar avui, amb noves conquestes, sense ni fànsolament exigir res de l'Estat defentador. El guanyat n'és una ferma i patent garantia, si abans no existís la convicció fonda de tal possibilitat. Cal, no gens-menys avivar-nos amb la fe, perquè l'actuació individual, la dels nuclis i la total de Catalunya, obtingui contínues i perdurables florides. El que oposi resistència a la corrent serà vençut i si es produeix algun cas com el de la Cambra de Comerç l'acorralament serà tan potent que haurà de rectificar-se.

Per això l'ascens de Catalunya demana la nostra intervenció per conquerir el domini de l'idioma a tot arreu, obrant amb aquella norma suau, influenciadora i seguida, no produint grans debats ni accions sorolloses precisament, però sí quietes gestes que acaben amb la victòria en cada cas. Però a més, erigint-nos a voltes en tribunal precisa la damnació en forma visible i activa. El fet de la Cambra de Comerç, més, molt més, que l'atac d'En Royo, mereix la protesta més accentuada; com més enèrgica i sorollosa, més eficaç serà. I cal que ho sigui d'enèrgica i sorollosa, perquè el que han fet aquests senyors de la Cambra de Comerç en contra dels alumnes, el comportament dels quals és lloabilíssim, constitueix un comble de desaprensió, digne de les més vives recriminacions.

Precisa que la nostra ascensió produeixi la complexitat d'accions, totes encaminades a determinar la poixança vigorosa de Catalunya, totes omplertes d'una

gran i fecunda serenitat i per consegüent ço més estalviadores d'energia tan necessària per l'engrandiment de la Patria. El domini de l'idioma triomfarà perquè la nostra voluntat intel·ligent ho vol així seguint l'aspiració humaníssima que ningú pot combatre raonadament.

C.

## Any nou, vida nova

**J**O vull creure que aquesta dita popular, ni en els caps-d'any pretèrits ni en els futurs, no ha sigut ni serà expressada o sentida pels catalans de cor, amb més justesa i convicció, com ho és la diada d'avui.

Immillorables propòsits de vida nova, de vida bona, pròspera i triomfant per Catalunya, ens hem fet en altres mil ocasions, a l'arribar a cada principi d'any; que ho recordi cadascú per sí, però no decepcionat, puix l'avenç de la nostra terra, en el fons, sempre ha anat realitzant-se. Magnífics projectes anirem desgranant a cada nova anyada que vindrà; el nostre ideal sublim, complexe, enlairat, requereix una gran virtut, una constància heroica, una labor titànica; i amb cada any que comenci, vindran noves dificultats a vèncer, noves batalles a lliurar, nous sacrificis a fer, però obirarem també més amples horitzons; i, no hi ha dubte, que bons propòsits de perfeccionament per la vida de la nostra Patria, ens seràn suggerits a mida que el temps avanci.

Però enguany els cors han estat abrandats per la més sana, més pura i més vital halenada de nova vida. «Any nou, vida nova». Avui sí que ho diem amb el convenciment; hi posem també el cor, però avui el cor no ens enganya.

Celebrem un cap-d'any català. Es la millor diada que podem fer tots plegats, des del Pirineu a l'Ebre, fins més enllà d'aquests límits i en les terres de mar endins, una Festa d'afirmació catalana; una Festa, escrita així, amb majúscula; Festa única, sense gallarets, ni musiques, ni xibarrí, ni amenaces a ningú, ni discursos ampul·losos, ni estridències de cap mena, una Festa que reveli la nostra fermesa en seguir, a pesar de tot, la ruta de perfecció; fermesa que ens dóna dret a la vida.

Celebrem la «Diada de la Llengua Catalana» i és la data més oportuna. Ens proposem des d'ara que nostra tan formosa parla sia per tots els catalans enaltida i honorada fent-la viure dignament en totes les manifestacions de la vida. La llengua catalana, que és el que caracteritza amb més força la nostra personalitat nacional; que a través dels segles tantes glories ha portat a Catalunya; a qui devem la nostra renaixença triomfant i determinadora de la futura i esplendorosa llibertat; ella, la manera d'expressió de l'home, part integrant de nosaltres mateixos, ànima nostra, ha d'ésser aixecada com una ensenya santa, amb noble orgull i sense cap temença. Es tan bella com pot ésser-ho una altra i és i ha estat lloada per les més altes intel·lectualitats del món. Jo tinc la gran esperança que per l'any nou, el que avui comença, la vida de la llengua catalana serà nova.

Com nova i trascendental i potser única en eficàcia serà l'actuació iniciada amb motiu d'homenatjar la nostra llengua, sobretot en ço que es refereix a que ella entri de ple en l'ensenyança a Catalunya. Ensenyant als infants en l'idioma matern, llur instrucció i educació serien mil vegades més sòlides; la cultura general del poble

fóra, a no frigar, molt major, i formariem de les generacions que pugen ben dignes ciutadans i sincers patriotes. No vulguem que els infants d'avui ignorin un altre dia la propia esclavitut o bé es sentin, com nosaltres, febles encara per redimir-se.

L'ensenyança catalana a les escoles és el que cal previament; és cosa que ja no pot tenir més espera; l'esdevenidor del poble català ho exigeix amb urgència; és la veritable pedra fonamental del gran palau que anhelem aixecar a la Patria llibertada. El major deure de tots és col·laborar-hi constantment, amb fe i entusiasme; si oblidéssim per més temps aquesta tasca, les nostres llegendàries aspiracions serien impossibles. Posem-nos tots de bona voluntat a compartir les càrregues dels bons patricis que anys ha, treballen aïllats...

Jo vui creure i esperar que la data d'avui, que també hauria d'ésser de contricció, serà per Catalunya la que registri el nostre propòsit més ferm, més conscient i més coral de que esdevingui tota plena de veritat aquella dita: «Any nou, vida nova.»

PERE DE TERA.



## De cara al mar

**P**ERQUÉ les activitats totes de la vida humana donguin el rendiment que pot esperar-se'n, cal que funcionin amb una normalitat absoluta. On no hi ha normalitat no és possible cap acció profitosa. Les grans activitats, que són la vida de la col·lectivitat, són com les arteries que partint d'un punt capital escampen acció per tots indrets. El més essencial és que aquestes arteries no manquin, i ningú ignora que les magnífiques fonts de vida de la col·lectivitat són les comunicacions.

En un moment determinat, la societat produeix una materialitat qualsevulga. La pluralitat de braços, l'amuntegament d'or, fa que les materialitats siguin produïdes en gran quantitat. Uns homes fabricaran teixits, altres curtiràn pells, els de més enllà produiràn el pa. Les necessitats de l'home tenen un límit; tot el que d'ell passa ho envia a qui n'està mancat, aquest li remet al mateix temps quelcom compensatiu de la donació aquella, quelcom que també és una materialitat necessitada per l'un sobrer per l'altre. Es realitza la permuta i el comerç esdevé.

Llavors es planteja la necessitat dels mitjans pels quals les materialitats aquelles seràn remeses dels uns homes als altres. Hi ha avui els ferrocarrils i la marina mercant. Com més espessa és la xarxa carril·laire que cobreix la terra, més riquesa circula. La marina mercant facilita la permuta a ultra mar. Un poble sense marina mercant és un poble pobre, ple de falles, rublert d'imperfecions. El comerç no es desenrotlla, la indústria viu estancada i la competència més forta detenta la supremacia del tràfec mundial. L'exportació sense una marina mercant nacional, es realitza en condicions tan pèssimes que ja de primer entuvi posen en desavantatge la mercaderia exportada.

Calen nòlits, demana l'exportador; per haver-ne cal marina mercant i per tenir-la cal patriotisme. Quan Catalunya era mestressa de sa voluntat, tenia una marina mercant poderosa; perduda la sobirania la seva marina es convertí en espanyola i anà de dret a la decadència. Potser, també, la marina nostra, restant catalana, hau-

ria decandit, però això no és més que una hipòtesi, mentre resta una realitat dolorosa la decadència i l'estat miserios de la marina mercant espanyola.

No negarem nosaltres l'esforç de molta gent en prò del foment de la marina mercant. Entitats amb aquesta finalitat han sigut creades amb profusió. S'ha recabat de l'Estat la concessió de primes de navegació que no tenen altra finalitat que la de fomentar el desenrotlle de la marina mercant en benefici de la riquesa del país. Tot això fins a cert punt és just.

Veu's-aquí que fa poc temps unes companyies de navegació de la costa cantàbrica, renuncien formalment a les primes amb que l'Estat venia subvencionant-les. Ningú comprenia la generositat de tals companyies que un mes abans de la renúncia, amb tota seguretat, haurien defensat les primes de navegació fins amb les ungles. Quelcom d'extraordinari, segurament, succeïa. I en el sí de les altes institucions governamentals, es lloava amb gran entusiasme i es mostrava com a exemple de gran patriotisme, la conducta de les vint-i-tres companyies que formen l'Associació de navilers de Bilbao. El ministeri de Foment amb data del 11 d'octubre d'enguany, posava a la firma reial el decret en el qual s'acceptava, fent-li tots els honors, la renúncia de les primes dels navilers nordenys.

La situació de les demés companyies que continuaven cobrant les primes, no era pas molt airosa. Les de Bilbao afirmaven que el negoci donava abastament, per tant no hi havia lloc a protecció; per altra part elles depositaven les primes que de durant els vuit o nou mesos de l'any els corresponien, a la Caixa de previsió dels llurs empleats. Es que deü interessar-nos la sinceritat o no d'aquelles companyies?

Fa pocs dies que l'enigma s'ha solucionat. Els navilers del nord volien fer un gros negoci d'un cop, i com sigui que els vapors de transport per les potencies en guerra els és un factor principalíssim i per altra part no és possible trobar-lo amb abundancia, els grans patriotes del mar Cantàbric es proposen vendre els llurs vaixells en gravíssim perjudici de l'exportació dels productes que fabriquen o produeixen les diferents nacionalitats que formen la península hispànica.

Si donem una ullada a les estadístiques del tràfec marítim hispànic, observarem que una part molt important de la navegació d'altura es realitza en vaixells de bandera estrangera. La *nostra* marina es defensa el que pot, guanya poc a poc en unitats, i, per tant, en intensitat, però si al començ d'una regeneració que totjust s'és iniciat hi ha patriotes com els del nord que realitzen una acció tan negativa, regoneguem que mentre la situació política de Catalunya sigui com la d'ara, estarem condemnats a haver-nos de servir d'una marina mercant feble, pobre, que serà un gros desorb per la nostra evolució mercantil.

D'una colla d'anys venim demanant la implantació d'una linia directa a Orient. Els mercats balcànics són propensos al nostre intercanvi. Catalunya, d'abans de la guerra, hi havia treballat amb bastanta activitat, en l'hora d'ara de la guerra s'hi ha venut per una colla de mil·lions, a pesar del rutinarisme dels nostres productors. Aquesta activitat d'ara facilitarà d'una faïç gran una futura exportació i serà, indubtablement, un impuls per la creació de la linia Barcelona Salònica, base capital de la nostra futura exportació a Orient.

Sense marina mercant els pobles són pobres, no avancen, no es renoven. Els vaixells escampen arreu del món els fruits d'una civilització nacional, esdevenint aheshores mundial. Sense marina mercant no hi ha vida, i sense vida no és possible l'existència dels pobles.

F. ROSELL.

## TARDOR

Vora la font, la donzella  
Clyris tremola dançant.  
Hi ha una solitud molt bella  
que la cenyeix al voltant.  
Però tot l'ambient s'acota:  
fins du mesquinesa el vent.  
Clyris, covarda, sanglota  
dins un giravolt llanguent.  
Dels arbres que fan música  
un gemec en baixa al prat:  
no té l'harmonia rica  
de l'esclat;  
però fa la dansa inica  
i torna l'instint morbós.  
Damunt de l'herba fornica  
Pan, del rostre pilós.

## TIMIDESA

Jo cantaria nostre cel tan clar  
si, en el temor de no ser digne d'ell,  
pugués mon cant com un ocell  
passar  
i en la puresa de la llum deixar  
només un pàlid tremolí d'ocell.

## AMOR

Per cada amor que l'esperit coll-lliga  
i a cada amor que n'obirem passar,  
mor un poquet d'aquella llum antiga  
que ens aclaria de l'ahir ençà.

Perquè la llum que ens porta cada amiga  
treu del passat aquell fulgor tan clar:  
no podem heure una claror que siga  
viva no obstant cada divers amar.

Un sol esclat través del temps perdura  
si, aquella flama que l'ha fet lluir,  
tenim l'afany de conservar-la pura

i fem de tot el que servem de vida,  
per a l'amor, un embolcall diví  
on sa sabor-hi s'ha agemolida.

JOAQUIM FOLGUERA

## Eduard Vaillant

Amb la mort d'En Vaillant la França perd un dels seus millors fills i el Socialisme un gran i actiu propagador.

Nascut a Vierzon l'any 1840, En Vaillant cursà els seus estudis a París, rebent el doctorat en ciències l'any 1865.

Després marxà a Alemanya freqüentant les universitats de Heidelberg, Tubingue i Viena; trobant-se a Tubingue per segona vegada, esclatà la guerra.

Incorporat a la guardia nacional, es dedicà durant el seti a propagar amb En Frankel les doctrines de la Internacional, i més tard, el 8 de gener de 1871, fou elegit diputat.

A l'Assamblea comunalista, votà per l'establiment d'un comitè de salut pública.

Després de l'entrada de les tropes de Versalles a París, logrà escapar-se, anant-se'n a Londres, on devingué membre del Consell general de la Internacional.

El 22 de juliol de 1872 fou condemnat per rebeldia a la pena de mort, pel Consell de guerra de Versalles, per la seva participació a la insurrecció comunal; al 1880, de retorn a París, després de l'amnistia, funda, en companyia d'En Blanqui, el diari *Ni Dieu! Ni Maître!*

Elegit conseller municipal de París l'any 1884, feu un gran nombre de proposicions encaminades totes al millorament del proletariat, essent moltes d'elles posades en pràctica.

El 20 de juny del 1888, prengué la direcció de *L'Homme libre*, diari comunalista.

Sigué elegit varies vegades diputat, fins al 1890 en que ja no deixà d'ésser-ho.

A continuació reproduïm un dels seus magnífics articles que fou publicat el desembre de 1914 a *L'Humanité*, en el qual és expressat amb tota claredat el sentiment d'aquest gran socialista.

**Q**UAN als dies d'estiu, sumergida en una completa fosquedat sota greus nuvolades carregades d'electricitat qui pesen sobre d'ella, la terra sembla amenaçada de destrucció pels esclats del llamp, qui, instruit per l'experiencia, podria desesperar? Un moment després la tempesta és passada, el sol brilla en el cel blau, el pit de l'home respira i totes les formes i les forces de la natura s'animen d'una vida, d'una energia noves.

Qui, instruit pel passat, per la seva historia, podria desesperar de l'esdevenidor, de l'ideal de l'home en les crisis més formidables que, el mateix que la tempesta ha purificat l'atmosfera, han trencat o almenys han aflluixat els lligams que s'oposaven al seu camí a la vida del progrés, no d'un progrés imaginari, sinó d'un progrés determinat per forces profundes i irresistibles?

De totes aquestes forces, n'hi ha una, la més general de totes, nascuda de la necessitat de viure i que obliga a tots els homes a l'esforç comú en la llur varietat, que arrenca de la natura, al mitjà, els mitjans d'existència i de producció i assegura llur desplegament.

En relació amb aquest desplegament i la creixença corresponent de la inteligencia humana es produeixen, a través de tots els obstacles, totes les contrarietats, les civilitzacions diverses i llurs institucions sovint divergents o oposades, però que, del mateix origen, poden arribar a un equilibri o a un acord.

Aquest moment no és arribat ni per les nacions de civilització europea veïnes; la guerra ens ho diu prou. Però per Mr. Paul Bourget, aquesta crisi és la negació de tota possibilitat d'equilibri vinent i de pau permanent, la qual, per nosaltres, és devinguda l'instrument precís de realització.

Quan el cristianisme conqueria el món, ni guerres ni persecucions pogueren impedir sa conquesta; més aviat la precipitaren que no pas la retardaren.

La solidaritat de la classe obrera, dels treballadors de tots els països, en llur oposició a la classe de llurs burgesos i capitalistes, apareixerà més evident quan no serà desfigurada per les formes i institucions polítiques envellides que feien obstacle a la vegada al desplegament i a l'empleu de les forces productives, sempre creixents i a les institucions públiques i socials noves que, en un mitjà més lliure, haurien sorgit sense espera.

Així la Revolució francesa, a la fi del segle XVIII, ha trencat l'obstacle de l'antic règim i creat les possibilitats de formació de la França moderna, de sa producció, del seu geni, de la seva República.

Si, com tot dona lloc a creure-hi amb una quasi certesa, la victòria dels aliats és decisiva, per ella seran trencades les resistències, els obstacles que fins aquí han impedit la constitució federal, democràtica i pacífica d'una Europa amb Estats units per una producció i una evolució, regulada per una llei internacional d'equilibri i d'acord.

El principal obstacle que la guerra deurà fer desaparèixer, és l'imperialisme militarista, l'expressió més nociva del qual era i és l'imperialisme militarista alemany, que deu ésser desfet per la victòria dels aliats, si, com els aliats volen, llur victòria deu expressar la llibertat dels pobles, la independència i l'autonomia de les nacions a l'abric de tota dependència econòmica i política de tota hegemonia imperial.

I encara que digui Mr. Bourget, de la nostra política socialista actual que, en el seu patriotisme ardent, per l'esforç de defensa i de victòria nacionals senyala aquest fi i per ell la realització del lliure mitjà de desplegament de l'esforç emancipador del proletariat i de grandesa del socialisme i de l'internacionalisme, no és com ell pretén, en contradicció amb sa política anterior i n'és la continuació i conseqüència necessària.

Mentre ha semblat possible que la pau fos mantinguda, nosaltres ho hem fet tot per aquest manteniment. I per mig dels mitjans que ens semblaven eficaços, l'esforç combinat del proletariat internacional ha sigut per nosaltres particularment recercat, al mateix temps que per l'apropament anglo-franco-alemany, del qual l'Anglaterra, que s'havia ja apropiat a l'Alemanya, ens semblava l'agent d'elecció; volíem esborrar les amenaces de conflicte i de guerra entre tres grans països; particularment entre la França i l'Alemanya.

Però a Alemanya regnaven, amb el poder militarista prussià, amb són militarisme imperialista, les sobrevivències feudals, nobiliàries i de gran propietat, inconciliables amb els progressos de la producció que les forces actives del proletariat sollicitaven sense poder-los assolir.

L'acord voluntari, l'apropament franco-alemany, semblava amb alguna raó sens dubte a l'imperi i als seus feudals com una ruptura del fre que oposaven a la democràcia, com un preludi de caducitat. Preferiren la guerra, complot seu, sa preparació criminal, creient-se segurs de la victòria que donaria l'hegemonia del món a l'imperialisme prussià i garantiria l'imperi, l'emperador, llur imperialisme, llur feudalitat contra el perill de la democràcia i del socialisme.

Així han marcat l'enemic, l'obstacle que ens manca batre a tot preu, i que serà batut per la França no menys que per la Bèlgica i l'Anglaterra conscient del seu paper lliberador.

Que als socialistes que, barrejats a l'exèrcit, inflamen el coratge de llurs companys d'armes per la defensa i la salut de la Nació i de la República, es donin compte que combatent per la victòria, combaten, com abans, per la pau, no per una pau d'ocasió, de capitulació, per una treva, tal com demanen els amics de l'imperi alemany, sinó per la pau permanent a l'Europa lliurada pels al·liats, i tant més lliurada com llur victòria serà més decisiva, més aclaparadora.

Els socialistes que, a la guerra i per la guerra, volem, per la desfeta de l'imperialisme prussià, conquerir amb ses condicions precises la pau francesa, la pau europea, ens donem compte de la coordinació, del continuament, de l'acord de la nostra política en el present i el passat com en l'esdevenidor, viventa com el Partit socialista i adaptada a les circumstàncies, però sempre les mateixes: socialista, obrera i internacionalista.

ED. VAILLANT.



## La poesia heroica de Serbia

EN el darrer número del *Mercure de France*, Pierre de Lanux, en un article intitulat «Poèmes Héroïques de la Serbie», dona una breu notícia del procés de la poesia heroica de la desventurada nació eslava.

Un detall curiós. Serbia és encara un ardent i viu fogar de poemes heroics. Les seves fèrvides aspiracions nacionalistes mantenen en ella una vibració èpica que gairebé tots els pobles de l'Europa han ja perduda. Així com en altres terres, diu Lanux, la vena de les cançons de gesta és agotada, en els Balkans eslaus l'edat èpica perdura encara i fins als nostres dies va esgraonant-se la naixença dels poemes heroics, *pesme iounatchke* en la graciosa llengua serbia.

\* \* \*

Cal establir per al més elemental estudi de la poesia serbia, quatre grans períodes: el cicle de Kossovo, el cicle de Marko Kralievitch, els Haïdouks i les guerres de la independència.

El cicle de Kossovo comprèn la història, elevada a les esplendors de llegenda gloriosa, dels temps pròspers de l'imperi serbi fins a la seva ruïna. Després del regnat opulent de Donchau el Fort, qui acollà sota el seu ceptre la Serbia, la Macedònia, la Grècia, la Tràcia i l'Albania, els serbis foren atacats pels turcs. Era per aquell temps l'art poètic de Serbia inspirat en una abundosa deïu de simplicitat i de serenor; la poesia heroica de Serbia arriba a poder comparar-se amb el cant homèric, i és digna pariona de les cançons de gesta de l'occident d'Europa. Hi ha una narració d'un combat furios entre el ban Strahinia i Alf el Fort, Valac al servei del Soldà, que és tota ella il·luminada d'aquella transparenta gràcia primitiva. Heu's-en aquí un lleu resum: «Alf el Valac, ensoperbit fins a la rebel·lió del seu domini damunt els exèrcits del Soldà, ha passat la nit amb la muller del ban Strahinia, la qual se li ha entregat; i a punta de jorn, quan s'adorm en l'acitut, ella que vetlla el seu són, el desperta avinentant-lo que el seu espós, el ban Strahinia, s'acosta vers

la tenda, muntat en cavall blanc. Entre el ban i Alf el Valac s'entaula una lluita que comença a cavall i en totes armes per acabar en la lluita còs a còs. En vista que la victòria no es decideix, Alf el Valac excita la dona a que l'ajudi a posar terme a la vida del seu marit. Ella descarrega damunt la testa de Strahinia un cop de sabre que sols arriba a ferir-lo lleument, mentre les mans d'ell estrenyen, fins a escanyar-lo, la gola del turc. Strahinia torna amb la seva muller a la llar. I Ioug-Bogdan, el pare d'ella, en veure sangonejant el rostre de Strahinia, clama amargament: «Malaurança al nostre imperi! Herois valents hi ha entre els turcs, capaços de ferir el meu gendre!» I ell respòn, amb la narració del fet i de com han sigut les mans de la seva esposa les qui li han ferit la testa. Ioug-Bogdan, arborat de santa ira, crida els seus nou fills a apunyalat la filla; més Strahinia interromp:—i heu's-aquí el moment de més alta emoció i de més pur sentiment del poema—«Contra qui aneu a esgrimir els vostres punyals? Puix que sou, germans, herois tan valents, on eren els vostres punyals, on eren els vostres sabres, quan jo sortia vers Kossovo? Es allà on calia fer mostra de bravura contra el turc, i ajudar-me en el perill. No us deixaré pas matar la vostra germana. Us necessitava per això?... Jo l'he perdonada.» «Pocs herois hi ha—acaba el poema—com el ban Strahinia.»

Al cap d'un quant temps després d'aquest episodi, el mateix exèrcit turc lliura una batalla a la plana de Kossovo (15 de juny de 1389). A pesar de la llur valentia, els serbis són vençuts. I, el soldà Mourad essent mort per l'heroi Miloch Obilitch, tota la joventut serbia cau sota la crueltat dels vencedors.

La poesia nacional entra en la dolor que deurà pesar damunt d'ella durant cinc segles, fins a la deslliurança de la Macedònia i la reconquesta de Kossovo l'any 1912.

Segueix al transcrit, el cicle de Marko Kralievitch, vassall del soldà; més vassall rebel, indomptable, brutal, brau i just. Marko de Prilep, és la representació més clara de l'ideal medi-eval serbi. Hi ha un poema d'aquesta època que reflexa el caràcter indòmit de l'heroi.

La vella Eufrosina,—canta aquesta llegenda—mare de Marko, prega el seu fill d'abandonar la vida de malvestat i de cruenta lluita per entregar-se a una més santa missió: la de conrear i sembrar els camps de la patria. Marko, sensible a aquest consell, pren una parella de bous i una arada i se'n va a llaurar, però no a muntanya o al pla, més en mig de la ruta imperial. Passen uns turcs portant tres càrregues d'or, i li criden:—Ep, Marko, no llaureu la ruta!—Ep, turcs,—diu ell—no'm petgeu el camp!—Ep, Marko, no llaureu la ruta!—Ep, turcs, no'm petgeu el camp! El col·loqui acaba amb la mort dels turcs per la ira de Marko, el qual els pren la preciosa càrrega i la presenta a la seva mare dient-li:—«Ve't-aquí la cullita d'avui!»

El cicle dels Haïdouks canta encara aquest esperit lluitador damunt les terres inquietes de la Sèrbia sotmesa.

Però en arribar als temps d'ara fa un segle, comença a fulgar la idea de la independència nacional. Els herois adquireixen més clarament la representació col·lectiva del poble; i aquest període heroic del poble serbi, és encara vivent. Conta Lanux que l'any 1912, en la batalla de Prilep, la victòria no es decidia; la resistència i l'agressivitat dels turcs començava a fer decaure les forces serbies quan heu's-aquí que un soldat serbi, senyalant la ciutat desitjada obiradora entre el fum del combat, crida:—«Mireu-la! No la veieu allà dalt la torre irredenta de Marko Kralievitch?» Un entusiasme decisiu s'apodera de les tropes, els turcs són vençuts i la ciutat és reconquerida.

El mateix dia que la divisió Danubi era llicenciada a Belgrado, en un restaurant muntat a l'aire lliure on dinaven multitud de soldats i gent civil, un home acompanyat de la seva filla cantava:—«Bosnia amada, la meua amada Bosnia... El teu cel és bell, però el teu cel és sense sol... pobre Bosnia!... La llibertat... Un dia, un dia! Els exèrcits passaràn el Drina i et portaràn la llibertat.»

Els oients escoltaven en silenci.

Les llurs mirades devien besar la terra freturada de l'altra banda del riu. La gesta tràgica de Sarajevo es pressagiava confosament en l'ambient victoriós d'aquell dia. I un geni misteriós i subtil devia començar a dictar les estrofes d'una epopeia que a les hores d'ara és dolorosament viva, però que no es resignarà a finir amb una elegia, més amb un nou cant justament, humanament, hardidament heroic.

A.



## L'Idioma i l'Arquitectura

**S**i la plenitud d'un poble correspon a la plenitud del seu llenguatge, també l'Arquitectura segueix les seves evolucions. Quan un poble se sent fort, conscient de la seva personalitat i afirma la seva existència nacional, el seu idioma expressa d'una manera completa la seva vida i junt amb el llenguatge van els seus costums, les lleis i les institucions; i com expressió de tot el seu sentir, l'Arquitectura consagra en la pedra la seva història.

Moren els pobles, cauen les nacions, s'esfumen les llurs parles, i les pedres glòries de cada poble s'aixequen solitàries, parlen encara el llenguatge que els homes han perdut i que el llur poc amor a la pàtria no els ha pogut fer conservar.

Unes sobre les altres, roden per terra, sofrint les inclemències dels temps, besades per l'herba que les amanyaga, dorades pel raig del sol, les pedres de l'arquitectura, quan els anys han torrat ja l'existència dels pobles, segueixen dient al caminant que les admira, que elles foren l'ànima de la pàtria, que els homes que com elles parlaren, moriren fent traïció a la pàtria, o foren víctimes del llur patriotisme. Pogué la metralla arrasar les vides humanes; pogueren, les lleis dels poderosos, reduir al silenci les lleis de pobles petits, que sadollats d'amor patri regaren amb la seva vida les entranyes del seu poble; pogué la tirania de l'ambició tancar la boca dels febles, més, a despit de les lleis, del sacrilegi d'idiomes, l'arquitectura seguirà parlant el llenguatge dels pobles, encara que no quedi en el poble un sol ciutadà que parli el seu llenguatge! Glòries pedres de Grècia que durant tants segles han sigut abandonades, dalt de l'Àcròpolis, l'immortal temple del Partenón, ens parla avui el mateix llenguatge d'aquells grecs, que portaren la civilització al món, que saberen consagrar en la pedra les bel·leses humanes, i que saberen donar-los tal expressió, que quan Grècia era quasi esborrada de la història dels pobles, parlaren al món i als pobles, del seu llenguatge i de la seva història! És possible que després de mils anys, els pobles poc patriotes perdin el seu idioma i prefereixin l'idioma de l'invasor. Més ah! si un poble té llenguatge propi, quan aquest desapareixi, quan no hi hagi un home que el parli, sempre s'aixecarà de terra una pedra cantant la seva història.

Missió gloriosa la de l'Arquitectura; expressió sintètica de l'ànima nacional, ella reflexa els pobles amb els llurs defectes, amb les llurs grandeses, i quan tot resta mort, l'únic que encara és viu és l'Arquitectura.

El llenguatge i l'Arquitectura són una mateixa cosa, i es complementen de tal manera que la major grandesa de l'Arquitectura respòn a la major plenitud de llenguatge.

Aquestes pedres romanes de Catalunya, diuen ben clar, que fòrem un poble invadit i que el voler portar en l'art l'ànima de l'invasor, com que volguèrem que les pedres parlessin el llenguatge d'altri, sorgí una arquitectura filla d'una imposició, sorgí un art oficial que, apenes l'invasor va abandonar les terres conquerides, va fugir també amb ell l'arquitectura que havia portat.

Ve la formació de la nostra nacionalitat, i a mida que avencem en la nostra història, l'arquitectura va dibuixant la nostra fesomia, més en morir l'últim rei de Catalunya, la nostra parla és abandonada i la nostra història plena d'humilitats i de tiranfes. La nostra arquitectura, tota aquella arquitectura que va del segle xv fins els nostres dies, es troba ben forastera a casa nostra, víctima d'imposicions de fóra casa i abandonada pels seus propis fills.

Ara que la nostra gloriosa parla va en camí de tornar a tenir entre nosaltres el lloc que li correspon, hem de treballar cada dia més per ennoblir-la i per a portar-la a l'ànima de tots els catalans. Que el dia que tots ells parlin el català, que els forasters de Catalunya que venen a regar amb la suor del treball llur les terres catalanes, parlin també el català, aquell dia les pedres de Catalunya formaran l'Arquitectura Catalana, la única que pot parlar el llenguatge de Catalunya.

R. GIRALT i CASADESÚS  
Arquitecte.



## Serbia serà lliure

**N**O és possible avenir-se amb la brutalitat dels fets. Hi ha quelcom que a pesar de tota acció negativa resta en la ment dels homes, i tot ço que resta tard o d'hora tornarà a ésser una realitat vivent.

La monstruositat germànica ha omplert el món de dolor. Les injustícies més grans han sigut comeses, i del més íntim de l'ésser dels homes, un clam furient de protesta n'ha eixit.

La Serbia ha sigut trepitjada, acorralada, destruïda. La dolor profunda no ho és pel fet material de la destroça precisament, sinó per ço esperitual que s'ha volgut fer desaparèixer, que de moment fins i tot ha desaparegut, però que a pesar de tot tornarà a ésser: la independència.

Els més grans sacrificis, els patiments més horribles, les destruccions més ignominioses, són poc, enfront la grandesa immensa de la vida lliure. Arreu del món i en tots els temps les desviacions humanes han portat al món als gran patiments. Pobles sencers han desaparegut sota la grapa de la bestia opressora; races ben definides han sigut malmeses i fins s'ha pretès fer-les desaparèixer destruint-les;

però la terra xopa de tanta sang de víctimes ignocents, ha creat en tot temps paladins de la llibertat, que amb bravesa, amb heroisme, han alliberat pobles i han reviscolat races.

Les terres de Serbia no són pas de les menys regades per la sang. La historia de Serbia, de quantes dolors ens parla! I no obstant, aquí la tenim pocs dies ha potenta, avui invadida i a punt una altra volta per la conquesta del propi terrer. Podrà durar la lluita; comptar-se les víctimes per motts milers; arrasar-se ciutats i viles; destruir els infants d'avui, la generació del demà; però sempre, sempre restarà la parella única que engendrarà la generació que venjarà tanta crueltat, tanta malesa.

Si ningú hauria gosat a afirmar una centuria enrera que els principis humaníssims que avui mouen a la humanitat poguessin esdevenir triomfants com ho són avui! La tenacitat de l'home, la seva persistència, el porta a la consecució de tots els seus propòsits. Es proposà lliurar pobles, i foren deslliurats. Gent anormal haurà pogut, en certs moments, com ara passa, entorpir la seva obra esclavitzant altres pobles, però els dies d'ara no són per esclavatge. L'esclavitud ha esdevingut una cosa tan tènue, tan sensible, que a la més petita empena es romp. Temps de llibertat és el d'ara. Tots els pobles de la terra seràn lliures, el món viurà la gran vida de pau i de justícia; els esclavitzadors seràn esclafats per la força poderosa de la civilització. Homes que lluiteu per la independència, *sursum corda*, el triomf és vostre!

Homes de cor, visca la Serbia lliure!



## Les conferencies de la Joventut Nacionalista de Catalunya

EFFECTES DELS REGIMENTS ALIMENTICIS EN LES SOCIETATS HUMANES

per EN M. ROSSELL I VILÀ.

**H**EU'S-aquí un extracte de la conferencia donada pel senyor Rossell i Vilà el dia 18 del corrent al Casal Catalanista del Poble Nou:

Per les qüestions d'alimentació l'home és comparable als demés animals. Els animals carnívors són els que dominen; als vegetarians no els toca més que fugir quan aquells els empaiten. L'animal herbívor no és astut. Si l'astúcia és una modalitat d'intel·ligència aquesta manca en els herbívors. En general, animal herbívor, animal de poca intel·ligència; animal carnívor, astut, atrevit i intel·ligent. Els animals carnívors guarden un entremig entre aquest dos tipus, herbívor i carnívor, però acostant-se més a aquest últim.

En l'especie humana, nostres personals observacions ens manifesten que són més actius els homes que preferentment mengen carn que vegetals. Els nois d'estudi, ordinariament, tenen una intel·ligència més desperta els qui els agrada més la carn, que dolços, verdures, llegums, etc. Uns militars ens asseguraren que els sol-

datos, un cop entrenats, tenen més resistència a la fatiga els de vila que els del camp. Això em recorda que quan l'obrer de ciutat ha de treballar unes hores més que l'acostumat, no vol rebre un plus d'aliment. Recordarem que els pagesos, a l'estiu, segant, batent o en altres feines seguides, a cada hora mengen. Herbert Spencer assegura que els mariners millors del món per les condicions físiques són els de l'Armada britànica; però no per qualitat de raça, sinó pel regiment més carnívor que vegetarià. També ha observat el filòsof anglès que els nois dels burgesos i dels aristòcrates de son país, solen ésser més intel·ligents que els de pagès. Actualment el consum de carn guarda certa relació amb el grau de civilització dels pobles. No hi ha ni una sola nació poc consumidora de carn que sigui una potència; no hi ha cap potència cultural, mercantil, que sigui poc consumidora de carn. En estudiants cursant estudis superiors també han observat que els que prefereixen la carn als demés aliments són més *desperta*s que els que mostren preferència pels aliments vegetals.

Quina relació pot haver-hi entre el regiment alimentici i la potència intel·lectual? Hem llegit el Diccionari biogràfic d'Hoffer, un dels més complets que es coneixen. Apenes hem trobat res, respecte alimentació.

I doncs, què fer per a valorar científicament la pregunta abans formulada? No podem procedir per analogies. Una vaca lletera produirà tal quantitat de líquit amb relació a la quantitat de principis nutritius rebuts. Un vedell s'engreixerà de confortat amb els elements nutritius assimilats. Tenim en ambdós casos una mida que per a nostre objecte és representada pels principis nutritius digestibles. Es pot amidar també el treball muscular d'un home i d'un cavall; puix posem l'aparell de medició. Però l'home no posseeix encara un instrument per a medir les despeses del sistema nerviós. Quina quantitat d'energia nerviosa s'ha de menester per a concebir una idea, per a recordar un acte, etc.? No tenim aparell de mida; sabem només que el parir idees, gasta; que el recordar molt, fatiga, etc. En canvi, sabem perfectament la força kilogramètrica que representa 5 kilos de civada, un kilo d'oserda o aufals.

Però encara hi ha una altra qüestió: el menjar carn determina l'acció pensant o l'excitació de l'activitat nerviosa, o bé, la major energia nerviosa desplegada obliga a menjar carn? Causa, o efecte?

Solament l'observació pot, actualment, aclarir un xic aquesta qüestió, no podem-la portar al terreny experimental. Cada ú de nosaltres pot observar aquests fets pel senzills que són: prestarà un senyalat servei a la ciència i a la patria.

De l'interès científic no cal parlar-ne; de l'interès patri, ho és de debó. La doctrina nacional-socialista comporta el renaixement integral del poble; la raça ha d'ésser físicament ben constituïda i ben dotada intel·lectualment; que amb el mínim d'esforç el poble català produeixi el màxim de rendiment.

## Noticiari

## «DIADA DE LA LLENGUA CATALANA»

Ahir degueren celebrar-se amb solemnitat per tot Catalunya els actes de la gran diada patriòtica, que, per ésser verament eficaç dèu ésser l'anunci d'una obra de rehabilitació de la nostra llengua que s'emprenghi amb decisió, fermesa i constància,

RENAIXEMENT, atent al convit que ha sigut adreçat a tots els periòdics de Catalunya, dedica bona part d'aquest número a qüestions relatives a l'idioma, la dignificació del qual dèu considerar-se sempre com base essencial per l'assoliment de les nostres aspiracions nacionalistes.

## CAP A L'ESTRANGER

Dimarts passat va sortir cap a Ginebra, pensionat a l'Institut Rousseau, nostre volgut amic i col·laborador En Llorenç Jou i Olió, distingit mestre públic d'aquesta ciutat. En Jou permanenceixà deu mesos a Suïssa.

La seva estada és ben segur que serà altament profitosa per Catalunya i especialment per l'ensenyança catalana i només ens cal desitjar-li que li sigui el més plaent possible.

## «BIBLIOTECA VALENCIANA»

Per a fi del present més s'anuncia l'aparició del primer volum de la «Biblioteca Valenciana». Portarà per títol «De l'hort i de la muntanya», original del notable escriptor valencià Eduard López Chavarri, compost d'una sèrie de narracions de les terres valencianes.

La portada serà il·lustrada amb un dibuix a tres tintes, obra de l'artista Povo, el qual junt amb un veritable gust decoratiu posseeix un pregó sentit de la terra llewantina.

A aquest volum seguirà la publicació de «Himnes i Poemes», llibre de versos del poeta Miquel Durà i Tortajada. El tercer volum serà «Contistes valencians» i en ell hi figuraran contes dels més cèlebres escriptors valencians entre els quals s'hi compten: Vicens Blasco i Ibàñez, Lluís Cebrià i Mezquita, Salvador Guinot, Eduard L. Chavarri, Teodor Llorente, Gabriel Miró, B. Morales Sanmartín i Sanmartín i Aguirre.

Per inscripcions i detalls cal adreçar-se a Josep Blanquer, Caçador, 4, 1.<sup>er</sup>, Barcelona.

---

# RENAIXEMENT

REVISTA DE LA JOVENTUT NACIONALISTA DE CATALUNYA

Redacció i Administració: Carrer de la Canuda, núm. 14, principal

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

HORES D'OFICINA:

2 ptes. trimestre. - Estranger: 12 ptes. any. 11 a 1 matí, 5 a 8 tarda, i 9 a 11 nit.

Número solt: 15 cèntims

---

Impremta CATALONIA. — Passatge Pont de la Parra, 6. — Telèfon 1748.